

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย สามารถแบ่งการสรุปผลได้เป็น 3 ส่วนได้แก่ สรุปผลการวิจัย บทเรียน ปัจจัยความสำเร็จ ประโยชน์และคุณค่าจากวิจัย และส่วนสุดท้ายการอภิปรายผล ดังมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การประเมินเปรียบเทียบความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจทางเศรษฐกิจของรูปแบบการผลิตทุเรียนหลงลับแลในระบบวนเกษตรกับการผลิตเชิงเดี่ยวมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินเปรียบเทียบความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจเชิงเศรษฐกิจของโครงการการผลิตทุเรียนหลงลับแลในระบบวนเกษตรกับการผลิตเชิงเดี่ยว โดยมีผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นว่าการผลิตทั้ง 2 รูปแบบ ที่พิจารณาจากดัชนีความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจของโครงการ ดังนี้ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (B/C ratio) และอัตราผลตอบแทนภายในโครงการ (IRR) และวิเคราะห์ความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลง (Sensitivity analysis) จากปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ กรณีที่ราคาทุเรียนหลงลับแลลดลงร้อยละ 10 กรณีอัตราคิดลดเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 และระยะเวลาผลประโยชน์ของโครงการเพิ่มขึ้นจาก 7 ปี เป็น 14 ปี โดยคาดว่าปัจจัยดังกล่าวที่มีผลต่อผลต่อดัชนีความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจของโครงการ โดยผลวิจัยที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อประเมินและเปรียบเทียบความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นผลตอบแทนในมิติทางด้านเศรษฐกิจที่สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบการผลิตในระบบวนเกษตรกับการผลิตการเกษตรแบบอื่น โดยที่เกษตรกรกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ผลการศึกษาประกอบการตัดสินใจเลือกรูปแบบการผลิตทุเรียนและเสนอนโยบายการพัฒนากระบวนการผลิตทุเรียนต่อไป

กลุ่มตัวอย่างของโครงการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนหลงลับแล สามารถแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรกรที่ผลิตทุเรียนหลงลับแลในระบบวนเกษตรจำนวน 8 ราย พื้นที่ 135 ไร่ และกลุ่มผู้ผลิตทุเรียนหลงลับแลเชิงเดี่ยว 1 ราย พื้นที่ 20 ไร่ ในพื้นที่ตำบลบ้านดำนานาขาม อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์ ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ต้นทุนการผลิตทุเรียนหลงลับแลแบบเชิงเดี่ยว (18,132 บาทต่อไร่ ปีที่ 1-6 และ 12,895 บาทต่อไร่ ปีที่ 7-13) มีค่าสูงกว่าการผลิตทุเรียนแบบวนเกษตร เชิงเดี่ยว (12,601 บาทต่อไร่ ปีที่ 1-6 และ 7,152 บาทต่อไร่ ปีที่ 7-13) ด้านปริมาณผลผลิตพบว่า ปริมาณผลผลิตทุเรียนหลงลับแลเชิงเดี่ยวโดยเฉลี่ยต่อปี 2,023 กิโลกรัมต่อปีต่อไร่ ในขณะที่ปริมาณผลผลิตการผลิตรอบวนเกษตรเท่ากับ 1,655 กิโลกรัมต่อปีต่อไร่ โดยปีที่ 9 และ 10 เป็นช่วงปีที่ทุเรียนหลงลับแลให้ปริมาณผลผลิตมากที่สุดและเริ่มลดปริมาณการผลิตในปีที่ 12 แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาอัตราการลดลงของปริมาณผลผลิตทุเรียนหลงลับแล พบว่าการผลิตในระบบวนเกษตรมีอัตราการลดลงช้ากว่าการผลิตแบบเชิงเดี่ยว ส่วนผลตอบแทนเฉลี่ยสุทธิต่อไร่ต่อปี

ของการผลิตแบบวนเกษตร (318,317 บาทต่อไร่) มีค่าสูงกว่าการผลิตทุเรียนแบบเชิงเดี่ยว (286,951 บาทต่อไร่)

ส่วนผลการประเมินความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจเชิงเศรษฐกิจของโครงการวิจัย พบว่าโครงการการผลิตทุเรียนหลังลับแลทั้งการผลิตแบบเชิงเดี่ยวและการผลิตแบบวนเกษตรมีความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจเชิงเศรษฐกิจ โดยมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) ของการผลิตทุเรียนหลังลับแลแบบวนเกษตรมีค่ามากกว่าการผลิตเชิงเดี่ยวเท่ากับ 537,450 บาทต่อไร่ มูลค่าปัจจุบันสุทธิของการผลิตแบบวนเกษตรที่รวมผลตอบแทนจากพืชอื่นๆ กรณีคิดผลประโยชน์รวม 20 ปี มีค่า 3,096,216 บาทตลอดทั้งโครงการในขณะที่การผลิตทุเรียนหลังลับแลแบบเชิงเดี่ยวมีค่าเท่ากับ 2,558,766 บาท ส่วนในด้านดัชนีอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (B/C ratio) พบว่า อัตราผลประโยชน์ต่อต้นทุนของการผลิตทุเรียนหลังลับแลแบบวนเกษตร มีค่ามากกว่าการผลิตทุเรียนหลังลับแลเชิงเดี่ยว โดยต้นทุนที่ลงทุน 1 บาท ในการผลิตทุเรียนหลังลับแลแบบวนเกษตรสามารถสร้างผลประโยชน์รูปตัวเงินได้ 4-5 บาท ในขณะที่การผลิตทุเรียนหลังลับแลแบบเชิงเดี่ยวสามารถสร้างผลประโยชน์รูปตัวเงินได้ 2 บาท และการศึกษาดัชนีความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) จากการศึกษา พบว่า อัตราผลตอบแทนของการผลิตทุเรียนหลังลับแลทั้งสองระบบมีค่าสูงกว่าอัตราผลตอบแทนขั้นต่ำที่กำหนดไว้ (ร้อยละ 7) โดยการลงทุนให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า โดยการผลิตทุเรียนหลังลับแลแบบวนเกษตร (ร้อยละ 94) มีอัตราผลตอบแทนมากกว่าการผลิตทุเรียนหลังลับแลแบบเชิงเดี่ยว (ร้อยละ 81)

5.2 บทเรียน ปัจจัยความสำเร็จ ประโยชน์และคุณค่าจากวิจัย

นอกจากผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจแล้ว โครงการวิจัยยังก่อให้เกิดทุนทางสังคมที่สำคัญ คือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการผลิตทุเรียนหลังลับแล จัดตั้งเป็นชมรมคนรักทุเรียนตำบลบ้านด่านนาขาม มีการตรวจสอบคุณภาพทุเรียนของสมาชิกด้วยกันซึ่งถือว่าเป็นการควบคุมตนเอง (Internal Control System) ก่อให้เกิดการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างกลุ่มเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง โดยมีความร่วมมือขององค์กรภาคี เช่น การจัดงานประกวดทุเรียน การประกวดสวนทุเรียนวนเกษตรโดยความร่วมมือทั้งหน่วยงานรัฐด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่านนาขาม สถานศึกษาโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่

ในภาพรวมของระบบการผลิตทุเรียนแบบวนเกษตร มีมุมมองที่สอดคล้องต่อการดำเนินการ “ธุรกิจสีเขียว” (Green Business) โดยเริ่มต้นและให้ความสำคัญในความสัมพันธ์ระหว่าง “คน” และ “สิ่งแวดล้อม” เป็นลำดับแรกจากนั้นค่อยเชื่อมโยงต่อไปยัง “กำไร” ที่เกิดขึ้นทั้งในลักษณะที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน ซึ่งสอดคล้องกับการอธิบายของเดซิร์ต สุขกำเนิด (2557) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในลักษณะนี้อาจมีผลกระทบหรือภาพที่ไม่ชัดเจนมากนัก แต่มีความสำคัญในระดับนโยบายและการเคลื่อนไหวเชิงสังคม เพราะถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่เป็นนามธรรม อย่างไรก็ตามการแปลงสู่รูปธรรมภายใต้โครงการวิจัยนี้ เช่น การดูแลคุณภาพทุเรียนระหว่างสมาชิกในชมรม รวมถึงการนำเสนอระบบการผลิตทุเรียนแบบวนเกษตรที่อาศัยธรรมชาติเป็นหลัก ก่อเกิดเป็นธุรกิจในการชุมชนสู่การเป็นกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise: SE) ของชุมชน โดยเป้าหมายสูงสุดของการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมไม่ใช่กำไร (Profitable but not for Profit)

สำหรับผู้ให้ทุนวิจัย ควรส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนาระบบการบริหารหน่วยจัดการความรู้และวิจัยชุมชนระดับตำบลที่ส่งเสริมเครือข่ายผู้ปลูกทุเรียนในจังหวัด โดยความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับสถานศึกษา แหล่งเรียนรู้และองค์กรภาคีในชุมชนเพื่อให้มีการสานต่ออย่างต่อเนื่อง ควรมีการวิจัยพัฒนาระบบการจัดการฐานข้อมูลทุเรียนหลงลับแลและทุเรียนพันธุ์พื้นเมืองมีชีวิตเพื่อสะสมชุดความรู้นวัตกรรม องค์ความรู้ และภูมิปัญญาในชุมชนเพื่อการต่อยอดขยายผลอย่างต่อเนื่อง โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับมหาวิทยาลัยและองค์กรภาคีในพื้นที่เป็นเจ้าภาพหลักในการพัฒนาฐานข้อมูลสู่การใช้ประโยชน์ให้มีการขับเคลื่อนกลไกที่เป็นวัฒนธรรมองค์กร และควรมีการวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการตลาดเพื่อสังคมที่ส่งเสริมธุรกิจเกษตรการผลิตทุเรียนของเครือข่ายเกษตรกรและภาคีในพื้นที่ ซึ่งอาจเป็นระดับตำบล อำเภอ และจังหวัดเพื่อการเรียนรู้และการจัดการช่องทางการตลาดของผลผลิตที่มีคุณค่าสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้มีการพัฒนาต่อเนื่อง

5.3 อภิปรายผล

โครงการวิจัยการประเมินเปรียบเทียบความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจทางเศรษฐกิจของรูปแบบการผลิตทุเรียนหลงลับแลในระบบวนเกษตรกับการผลิตเชิงเดี่ยว เมื่อมีการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการเงิน และวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการ จะเห็นได้ว่ารูปแบบการผลิตทั้งสองแบบมีความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจทางเศรษฐกิจ โดยการผลิตทุเรียนหลงลับแลในระบบวนเกษตรมีค่าสูงสุดเมื่อประเมินผลตอบแทนรวมจากโครงการพบว่าเมื่อกำหนดระยะเวลาเก็บผลผลิตทุเรียนถึงปีที่ 20 อย่างไรก็ตามเมื่อคำนวณอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุนเมื่อกำหนดระยะเวลาเก็บผลผลิตทุเรียนถึงปีที่ 13 คุ้มค่ามากกว่าเมื่อกำหนดระยะเวลาเก็บผลผลิตทุเรียนถึงปีที่ 20 นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้ต้นทุนการผลิตหรือผลตอบแทนเพิ่มขึ้นหรือลดลง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านผลตอบแทนมีความอ่อนไหวมากกว่าปัจจัยด้านต้นทุน และเมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาตามแนวคิดและทฤษฎี การวางแผนและการวิเคราะห์โครงการจำเป็นต้องมีการ วิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการ เพราะอนาคตเป็นสิ่งไม่แน่นอน อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของ ต้นทุนและผลตอบแทนได้ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันเราจะมีการประมาณการต้นทุนและผลตอบแทนมาอย่างดี ในการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการนี้ตรงกับแนวคิดและทฤษฎีของประสิทธิ์ ตั้งยั้งศิริ (2544) ที่ทุกโครงการต้องวิเคราะห์ความอ่อนไหวโดยการกำหนดตัวแปรผลกระทบต่อความอ่อนไหวของ NPV หรือ IRR มากที่สุด ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า กำหนดตัวแปรของผลตอบแทนจากการที่ราคาทุเรียนลดลงร้อยละ 10 กำหนดอัตราคิดลดเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 และตัวแปรที่ทำให้ IRR มีค่าน้อยกว่าและเพิ่มระยะเวลาในการคิดผลประโยชน์รวมโครงการจาก 7 เป็น 20 ปี ดังนั้นผู้ลงทุนจะต้อง ให้ความสนใจในการควบคุมตัวแปรของผลตอบแทนที่มีผลทำให้ NPV และ IRR มีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงมากเป็นพิเศษ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการวิเคราะห์ความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจทางการเงินและวิเคราะห์ความอ่อนไหวโครงการวิจัยการประเมินเปรียบเทียบความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจทางเศรษฐกิจของรูปแบบการผลิตทุเรียนหลงลับแลในระบบวนเกษตรกับการผลิตเชิงเดี่ยว จะเห็นว่าผลตอบแทนทางการเงินมีความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจในการลงทุน แต่การศึกษาในครั้งนี้ยังอยู่ภายใต้ขอบเขตหรือข้อกำหนดต่างๆ ที่ว่า โครงการวิจัยจะไม่ได้รับ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ อันจะส่งผลกระทบต่อต้นทุนและผลตอบแทนของโครงการ อย่างไรก็ตาม นอกจากนั้นการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการนี้ พิจารณาสองปัจจัยคือผลตอบแทนและต้นทุนการดำเนินงานโดยพิจารณาการเพิ่มขึ้นและลดลงที่ละปัจจัย ดังนั้นหากจะมีการศึกษาเพิ่มเติม ควรจะพิจารณาทั้งสองปัจจัยพร้อมกันคือผลตอบแทนที่ลดลงและต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากในสถานการณ์จริงปัจจัยทั้งสองอาจจะมีการปรับเพิ่มขึ้นและลดลงพร้อมกัน ซึ่ง จะทำให้เกษตรกรวางแผนการดำเนินการได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น